

JOSEPH HAYDN KEDVELT ÉS NAGYRA BECSÜLT MŰVEIT LEGNAGYOBBRÉSzt ÖTVENEDIK ÉLETÉVÉN TŰL KOMPONÁLTA

A 18. század zenei forradalmárának portréja

Ismerik-e Joseph Haydn zenéjét a mában, a harmadik évezredben, és ha igen, mit jelent a mai zenészek és zenerajongók számára – többek között ezekre a kérdésekre keresi a választ a Hallgatott ma már Haydnt? című portré. Az osztrák dokumentumfilmét április 22-én este tekinthetik meg az M5-ös csatorna nézői, ismétlés 23-án délelőtt.

Abécsi klasszikus zene elképzelhetetlen lenne Haydn nélkül. Legtöbb művét az Esterházy család számára komponálta, évtizedekig a fertődi kastély zenésze, karmestere volt. Eisenstadt városa meghatározó a zeneszerző életében. A portré arra is kíváncsi, hogy a mában, a harmadik évezredben, ismerik-e Haydn zenéjét, és ha igen, mit jelent a mai zenészek és zenerajongók számára. Továbbá arra is kí-

váncsi, hogy milyen képet alkotunk ma Joseph Haydnról? Van-e egyáltalán még vele kapcsolatban felfedeznivaló? Joseph Haydn a 18. század zenei forradalmára. 800 művet tulajdonítanak neki. Hol kicsit többet, hol kevesebbet. És ezt a zenét mind szeretjük. „Gyermeki, derűs kedély kifejeződése uralkodik el Haydn muzsikájában. Szimfóniája végzetlen

zöld ligetekbe vezet bennünket, boldog emberek víg és tarka forgatagába.” Szeretetreméltó öregember volt „Haydn papa”, egy eltűnően lévő kor megtestesítője, de hogy fiatal is volt egyszer, az új zene úttörője is volt egyszer, zenei forradalmár, arról sokan megfélekednek.

Haydn életrajza első pillantásra egyáltalán nem hasonlítható Mozart életének drámai hullámhegyeihez és hullámvölgyeihez. A leghalványabban sem emlékeztet Schubert tragikus életére. Három évtizedet töltött el Európa egyik legjelentősebb hercegi családjának szolgálatában. Szép jövedelemmel és az életét megkönnyítő sok kedvezményel. Nem ismerte tehát a szűkséget és a félelmet a megélhetésért. Az Esterházyk udvarába szerződött, 30 évet az Esterházy hercegek, előbb Pál Antal, majd a pompakedvelő „Fényes” Miklós alatt „aranykretrebe” zártan.

Az édesapja, Matthias Haydn bognármester és piacbíró fia volt

» „Gyermeki, derűs kedély kifejeződése uralkodik el Haydn muzsikájában. Szimfóniája végzetlen zöld ligetekbe vezet bennünket, boldog emberek víg és tarka forgatagába.”

Rohrauban, az édesanyja szakácsné Harrach gróf kastélyában. 12 gyermekük született, közülük hat élte túl a gyerekkort. Ketten elismert muzikusok lettek: Joseph és Michael. Joseph Haydn 1732. március 31-én látta meg a napvilágot. Milyen tehetséget tett a bölcsőbe melléje a sors? Feltűnően szép énekhangot. A Wiener Sängerknaben kóristájaként kezdte zenei életét. Ez indította el hosszú pályafutását, melynek során Európa leghíresebb zeneszerzője lett.

Mozart 35 éves korában halt meg. Beethoven 56 évesen. Ehhez képest Haydn a 77 évével agastyánkort ért meg. Ha Haydn csak annyi évig él, mint kortársai, mára alig ismernénk a nevét. Kedvelt és nagyra becsült műveit ugyanis legnagyobbbrészt ötvenedik életévén túl komponálta. A Hallgatott ma már Haydnt? című osztrák dokumentumfilmét április 22-én este sugározza az M5-ös csatorna, ismétlés 23-án délelőtt.

A gyilkossá vált cselédlány

A Magyar Művészeti Akadémia a Fábri Zoltán által rendezett Édes Anna című alkotást beválasztotta az 53 legjobb magyar film közé. Fábri Zoltán szívesen dolgozott irodalmi alapanyagból. Egyik legnagyobb sikere, a Körhinta Sarkadi Imre műve alapján készült csakúgy, mint a Dúvad. De több művét feldolgozta Sánta Ferencnek (Hús óra, Az ötödik pecsét), Örkény Istvánnak (Isten hozta, őrnagy úr, Requiem), Karinthy Ferencnek (Bolond április, Gyertek el a névnapomra), valamint Déry Tibor (141 perc a befejezetlen mondatból) Palotai Boris (Nappali sötétség) Molnár Ferenc (A Pál utcai fiúk), Kaffk a Margit (Hangyaboly) alkotásait is filmre vitte. Kosztolányi Dezső Édes Anna című regényéből készült filmjét 1958-ban mutatták be a magyar mozikk. A regényt a Nyugat közölte 1926. július 1-jétől folytatásokban. A film cselekménye rövid időt ölel fel. A gyilkossá vált cseléd-

lány szerepére Fábri Zoltán az ekkorra már nemzetközi sikert elért Töröcsik Marit kérte fel.

1919 őszén a Vízny házaspár új cselédet vesz fel, a csendes és hallgatólagos Édes Annát. A lány már néhány éve a fővárosban dolgozik, de még mindig nem ismeri ki magát ebben a világban. Szorgalmas, igénytelen, mindent megcsinál, amit gazdái parancsolnak neki. Cserébe a csekélyke fizetés mellé embertelen bánásmódot kap. Nem csoda, ha Anna hálás az első szép szóért, és enged a család unokaöccsének, Jancsi fiatalúrnak. Jancsi azonban csak egy kis kalandot keres, a magára maradt Anna pedig egyre mélyebb apátiába süllyed. Helyzetét súlyosbítja, hogy „szegyenben maradt”, de Jancsi fiatalúr nem vállalja a felelősséget tettéért. Anna megaláztatása végül tragédiába torkollik. Fábri Zoltán filmjét április 25-én késő este tekinthetik meg a Duna Televízió nézői.

Zöldkártyában rejlő boldogság

Az amerikai Andy McDowell és a francia Gérard Depardieu elismerésben részesült flmbeli alakításáért

Szerencsés és ritka eset, amikor a közönség és a szakma ízlése találkozik. A Zöldkártya című filmnek sikerült mindkét oldalt meghódítania. Peter Weir amerikai rendező szinte mindent elért ezzel a filmmel, ami lehetséges: Golden Globe-díjak, BAFTA-díjak, Oscar-jelölés a legjobb forgatókönyvért. Akárcsak a két főhős, a francia Gérard Depardieu és az amerikai Andy McDowell, akik szintén elnyerték a legjobb színésznek, illetve színésznőnek járó Aranyglóbusz díjat 1991-ben.

George Faure állásajánlatot kap az Egyesült Államokban. A kedvező fejlemény azt jelenti, hogy új életet kezdhet, ám mégis van egy kis bökkenő: nincs zöldkártyája, azaz munkavállalási és tartózkodási engedélye. Jó szokás szerint azonban mindenre van megoldás, erre például az, hogy feleségül kell vennie egy amerikai nőt.

» A film két főhőse kizárólag üzleti érdekeken nyugvó házasságot köt, amelyben mindketten megkapják, amit akartak: Brontë az áhított lakást, George az amerikai tartózkodás nélkülözhetetlen zöldkártyát.

Brontë Parrishnak viszont végre sikerül egy tökéletes lakáshoz jutnia New Yorkban. Neki is csak egyetlen apró gondja van: a lakást csak házaspároknak adják ki. Így aztán elég egy közös ismerős, aki bemutatja egymásnak a két, kétségbeesetten és sürgősen párt kereső fiataalt, és máris megkötötték a kizárólag csak üzleti érdekeken nyugvó házasság, amelyben mind a két fél megkapja, amit akart: Brontë az áhított lakást, George az amerikai tartózkodás nélkülözhetetlen zöldkártyát. Az ifjú házaspár ezután elégedetten és abban a reményben válnak el egymástól, hogy soha többé nem kell találkozniuk. Ám alig telik el néhány hónap, és a hatóságok vizsgálni kezdenek. A furcsa pár gyorsan egy fedél alá költözik, hogy mindent megtanuljanak egymásról. A Zöldkártya című mozit április 27-én este nézhetik meg az érdeklődők a Duna Televízióban.

Gondterhelten. Édes Anna szerepét Töröcsik Mari színművésznő játssza